

-पक्षः N. of Garuda. -पटः a kind of mendicant; केचिद् रक्तपटीकृताश्च जटिलाः कापालिकाश्चापरे Pt. 4. 34 (esp. Jains); धर्म इत्युपधर्मेषु नमरक्तपटादिषु । प्रयेण सज्जते भ्रान्त्या पेशलघु च वाग्मिषु ॥ Bhāg. 4. 19. 25. -पश्यम् A red lotus. -पल्लवः the Asoka tree. -पातः blood-shed. -पाता a leech. -पाद् a. red-footed. (-दः) 1 a bird with red feet, a parrot. -2 a war-chariot. -3 an elephant. -पायिन् m. a bug. -पायिनी a leech. -पारदः; -दम् cinnabar. -पिण्डम् 1 a red pimple. -2 a spontaneous discharge of blood from the nose and mouth. -पित्तम् derangement of the blood produced by bile; संयोगाद् दूषणात् तत् तु सामान्याद् गन्धवर्णयोः । रक्तं च पित्तमारक्यातं रक्तपित्तं मनीषिभिः Bhāva P. -पुष्पः N. of several plants:—कर्त्तीर, रोहितक, दाढ़िम, बन्धूक, पुच्छांग &c. -ष्पा N. of the plant Punarnavā; पुनर्नवा परारक्ता रक्तपुष्पा परारिका Bhāva P. -पूर्यम् N. of a hell. -पूरकम् = वृक्षाम्ल q. v. -प्रमेहः the passing of blood in the urine. -फलः the figtree. -बिन्दुः N. of a demon; रक्तबिन्दुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः । समुत्पत्तिमेदिन्यास्तप्रमाणस्तदासुरः Devimahātmyam. -बीजः the pomegranate tree. -मत्स्यः a kind of red fish. -भवम् flesh. -भाव a. 1 red. -2 loving, amorous. -मञ्जरः the Nichula tree. -मण्डलम् a red lotus-flower. -मेहः the voiding of blood with urine; विद्यमुण्णं सलवणं रक्ताभं रक्तमेहतः Bhāva P. -मोक्षः; -मोक्षणम् bleeding, letting out blood. -राजिः a particular disease of the eye. -रेणुः 1 vermillion. -2 the Punnaṅga tree. -3 an angry man. -4 a bud of the Palāsa tree. -लोचनः a pigeon. -चटी, -चरटी small-pox. -चर्गः 1 lac. -2 the pomegranate tree. -3 safflower. -चर्ण a. red-coloured. (-णीः) 1 red-colour. -2 cochineal insect. (-णम्) gold. -वर्धनः Solanum Melongena (Mar. डोरली वांगी). -वसन, -चासस् a. clothed in red; Ms. 8. 256. (-m.) a Brahmana in the fourth order of life. -वालुकम्, -का vermillion. -विकारः deterioration of blood. -विद्रुतिः a boil filled with blood. -वृष्टिः a. shower of blood forboding evil; रक्ते (वृष्टिः) शब्दोयोगः Jyotiśattvam. -वीजः the pomegranate tree; (see रक्तबीज above). -शासनम् vermillion. -शीर्षिकः a kind of heron. -शृङ्खिकम् a kind of poison. -ष्ट्रीची the spitting of blood. -सेकोचः safflower. -संकोचकम् a red lotus-flower. -संब्रम् saffron. संदर्शिका a leech. -संध्यकम् the red lotus. -सारम् red sandal. -स्रावः hemorrhage.

रक्तक a. 1 Red. -2 Impassioned, enamoured, fond of. -3 Pleasing, amusing. -4 Bloody. -कः 1 A red garment. -2 An impassioned man, amorous person. -3 A sporter. -कम् 1 Blood. -2 A red garment.

रक्तिः [रक्त-किन्] 1 Pleasingness, loveliness, charm-grossness. -2 Attachment, affection, loyalty, devotion.

रक्तिका The Gunja plant or its seed used as a weight.

रक्तिमन् m. Redness.

रक्ततुः m. A painter, dyer.

रक्त् 1 P. (रक्षति, रक्षित) 1 To protect; guard, take care of, watch, tend (as cattle); rule, govern (as earth); भवानिमा प्रतिकृति रक्ततुं S. 6; ज्ञास्यसि कियद् भुजो मे रक्षति मौर्वाकिणाङ्गं इति S. 1 13; अरक्षितं तिष्ठति दैवरक्षितं सुरक्षितं तदिहतं विनश्यति । Bh. -2 To keep, not to divulge; रहस्यं रक्षति. -3 To preserve, save, keep away from, spare (often with abl.); सखीजनादुपहसनीयतां रक्षामि Mk. 4; दर्शनपथाद्रक्षयते Ratn. 1; अलब्धं चैव लिप्सेत लब्धं रक्षेदवक्षयात् H. 2. 8; आपद्यै धनं रक्षेत H. 1. 42; R. 2. 50; 11. 87. -4 To avoid; रक्षन्ती बाष्पमोक्षम् K.; Mu. 1. 2. -5 To observe (as a law, duty). -6 To beware of.

रक्षा: [रक्षन्त्यस्मात् इत्यर्थे असुन् Un. 4. 196] 1 A guard, protector. -2 Preserving, guarding, watching. -Comp. -पालः; -पालकः a guard, protector.

रक्षक a. (-किका f.) [रक्ष-पुल्] Guarding, protecting. -कः A protector, guardian, guard, watchman.

रक्षणम् [रक्ष-ल्युद्] Protecting, protection, preservation, watching, guarding &c. (Also रक्षणम्). -णी A rein, bridle. -णः 1 A protector. -2 N. of Viṣṇu. -णा Protecting.

रक्षणा (णी) रकः Morbid retention of urine.

रक्षस् n. [रक्षयते हविरस्मात्, रक्ष-असुन्] 1 An evil spirit, a demon, an imp, a goblin; चतुर्दशसहस्राणि रक्षसां भीमकर्मणाम् । त्रयश्च दूषणखरत्रिमूर्धानो रणे हताः ॥ U. 2. 15. -2 Ved. Hurt, injury. -Comp. -ईशाः, -नाथः an epithet of Rāvana. -भः white mustard. (-भम्) sour rice-gruel. -जननी night. -पाशः a contemptible demon. -प्रकाण्डकः the best of the demons (प्रशस्तः राक्षसः); दण्डकानध्यवाचां यौ वीर रक्षःप्रकाण्डकौ Bk. 5. 6. -सम्म अ an assembly of demons.

रक्षस्त्वम् Demoniacal nature, fiendish cruelty, malignity.

रक्षा [रक्ष-भावे अ टाप्] 1 Protection, preservation; guarding; मयि याइहि लोकाना रक्षा युष्मास्वरस्थिता Ku. 2. 28; S. 2. 15; R. 2. 4, 8; Me. 45. -2 Care, security. -3 A guard, watch. -4 An amulet or mystical object used as a charm, any preservative; as in रक्षाकरण q. v. below. -5 A tutelary deity. -6 Ashes. -6 A piece of silk or thread fastened round the wrist on particular occasions, especially on the full-moon day of Śrāvaka, as an amulet or preservative; (रक्षी also in this sense). -7 Lac. -Comp. -अधिकृतः 1 one who is entrusted with protection or superintendence, a superintendent or governor; Ms. 7. 123; 9. 272. -2 a magistrate. -3 the chief police-officer. -अपेक्षकः 1 a porter; doorkeeper. -2 a guard of the women's apartments. -3 a catamite. -4 an actor. -करणः, -करण्डकम् a preservative casket, an amulet, a magical or charmed casket; अहो रक्षाकरण्डकमस्य मणिबन्धे न दृश्यते S. 7. -गृहम् a lying-in chamber; रक्षागृहगता दीपाः प्रत्यादिष्टा इवाभवन् R. 10. 68. -पट्टेलिका a cluster of amulets. -पत्रः a species of birch